

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

68 Serio ledentiu[m] (Ernst narre[n]) Nole. Contumelias dicere
corrige[n]do leue [con]uitiu[m] dicere: dicere [con] uitium grande:
[con]uitium indiscrete tolerare: [con]uitium non tolerare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Ledentiū serio

signant noctem plebeorū: qz putāt se meliores eis: neq; admittunt ad
diē nobiliū/glam. s. coz. De quo Job: Diem boīs nō vidi. qz a nobilibz
despiciunt. Sūt seminobiles (stat iunckbern/10 iunckber) q; neq; vos
lūt alios nobiles vobizare/neq; tibizare audent. Sic igif nitunt suos
moderare sermones/vt neutz faciāt: z dicūt(er) Quo sit vt fugiāt cō
uersatōem vtrorūq; s. nobiliū z ignobiliū: efficiunturq; aucupes z ves
natores in cāpis z nemoribz: vt videre licet intra. xxiiij. L. z. D. de ves
natorū vanitate: fm q; dī Franc. Pe. de venatu z aucupio. Semino
biliū inq; vltimi ordinis exercitiū h; videbis: quos a rebz arduis totz
por qdam z ignaue comes diffidētia/ab humilibz aut pudor ac super
bia debortant ac trahūt. Ad honestū igif nihil idonei siluas colūt: nō
vitam solitariā acturi: cui nō minus q; politice se inceptos sciūt: sed fes
ris ac canibz z volucribz puicturi: qd nō facerēt nisi illis similitudine
M aliqua iūcti essent. Horz opus nō est nisi aucupiū (Fincken faber/trin
cker/spieler/spacierer) q; cōtāt in ecclis sup pugionibz. Quā nociū sūt
tales vesptitiones reipublice democratice Argen. vbi plebei tenere de
bent pncipatum: si qdam semp due pres sunt plebeorū / z vna ps nobili
tū in p̄sulatu. Sed qdam plebei aspirantes ad nobiliū statum pueni
re/ideo eis assentiunt: cum tamen ex parte plebeorū de quozum nume
ro sunt/esse deberent.

Bñica. xvij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. i. Euangelium:
Stragelmaoctava turba stultoz est: serio ledentiū (crust nar
ren/letz narrē) Vidine p̄gruo de his (q; serio mala inferunt
vbo aut facto: nolūt aut repati) z post illos q; pati nolūt io
cos q; inferūt. Ipi sunt q; nocere alijs volūt: oēs sibi facere
inimicos: nolūt at nocumeta repati ab alijs q; serio offendūt. Essent
h; pulcherrima de serio multiplici dicēda: quēadmodū qdā a natura/
aliq; a grā/tertij a culpa seriosi sint. Dicit Plin. lib. viij. na. hist. ca. xix. de
Crasso: q; nunq; risit: vñ z Belat^o vocat^o est: z Socrates sp; eiusdē res
noris fuit in vultu. In alijs at h; tenor in qndā rigore toruitatēq; natu
re durā z inflexibile erit: affectusq; būanos adimit: qles apasbes vos
cāt greci. Multos ei^o gñis expti: qd q; mix sit/autozes maxie sapie Dy
Nogenē/Enicū/Pirrhonē/Heraclitū/Timonē: hūc qdē etiā in ton^o
odiū gñis būani euectū. Nec ille. Nan^o ei^o p̄tra oēs/z oim man^o con
tra cū (mcmans fründt/lütsehüch) Ecce sapiētes q;sdam extra modū
seriosos. Possent h; dici ea q; ponit Aristo. z Tho. ij. ij. de agrestibz. Irē
puto a grā singulari dei. Joan. Chrysof. eā habuit x̄tutē (fm Lamz
particā) vt etiā valde terribiles humiliari cogeret z timere. Et Ezechi
eli dixit dñs: Ecce dedi faciē tuā valētiorē faciēbz coz: z frōtē tuā du
riorē frontibz coz: vt adamantē z vt silicē dedi faciē tuā. Ezechie. iij.

Turba. LXVIII XXII

Porro de quibusdam solitarijs/incivilibus et feris/fugientibus societate hominum loquitur Berson circa finem Magister: ut materia de vita solitaria. Poteris de hoc videre ad placitum: et est pulchra materia: sed transio. Est mihi animus non de illis: sed precipue de his qui alios facto vel verbo contumelioso non cetero serio: et nolunt repati. Sunt autem dinosci quoniam nolis.

Prima nola est: contumelias dicere indiscrete sub correptionis specie. Licet aliquando tamen raro et non sine necessitate causa correptionis dicere contumelie verba. Declarat beatus Theodosius. ij. ij. na et Eusebius discipulus dicit: Stulti et tardi corde ad credendum. Et Paulus dicit: In sensati galathe. Sunt autem qui indiscrete hoc faciunt: et non habent pro correptionem: sed solum sub specie correptionis: et putant se correptos: cum tamen sint potius corruptores: et sue vindicte et irae satisfactores (ut Ierosolymus et Rochus). De illis dicit Ecclesiasticus ca. xix. Est correctio mendum in ore contumeliosi. Utere mendum est talis correctio: mentis enim se correptionem: cum potius sit vituperatio. Dicit Tullius: Monere et moneri est officium habet amicitie: ita tamen quod adulatione careat admonitio: et contumelia obiurgatio.

Secunda nola est: vitium leue dicere non multum hominem debonestas/ex animi leuitate aut leui ira absque firmo proposito aliquem debonestandi: putata cum aliquis intendit aliquem per benignum verbum leniter irritare. Est hec nolula puula: quia veniale peccatum secundum beatum Theodosium. sed bonum est oino dissuadere: et os suum non deturpare cum talibus verbis vitij.

Tertia nola est: vitium graue dicere alio iniuriandi vel vilescedi aut debonoriandi. Et grauis et magna nola: quia peccatum mortale. Si danum inferri primo in ablatioe vniuersi florenti est mortale peccatum: maius plane in ablatioe honoris per vitium: quanto maior est bona fama quam pecunia: et grauius detractio. Sicut rapina grauior furto: quia maior est tempus habet: et ibi itaque mortale: quia contra charitatem proximi: et pena mulctatur eterna: ut dicitur.

Quarta nola: vitium indiscrete tolerare non repellendo. Sunt qui ex facilitate sua tolerant vitia cis serio illata: cum tamen tolerare nullo modo deberent: et non vitium serio cum vitium deberent: sed ut fatui in risum conuertuntur. Et quoniam hoc est: Est in duobus casibus. Primo propter bonum eius qui contumeliam infert: ut vitium eius audacia respiciat: et de cetero talia non attinet. Prou. xvi. Rix de stulto iuxta stulticiam suam. Secundo propter bonum multorum: quia perfectus impedit propter contumelias nobis illatas. Vnde Gregorius super Ezechiel. Hi quoniam vita in exemplo. Vide. ij. ij. Tertio tacendo: ut contumeliam ad iracundiam prouocet. Dic solutioem ad tertium: vel fac speciales nolas ex hoc tertio. Posses congrue inuenire septem nolas si placeret.

Quinta nola est: vitium serio illatum non discrete tolerare. Qui propter cupiditatem honoris parati deprimunt vitiam: ubi vitium nihil precedentium trium occurrit propter quod teneant suppressere vitiam. Grandis plane hec stulticia: nolle tolerare contumeliam: sed repugnare: et se tam studiose tueri: quod rere quod sua sunt: proprium idolum colere: parum de contemptu dei et proximi animi

Improuidorum

me dāno: qđ sibi p pctm̄ zuiti/ qđ tibi itulit incurrit curare. Nec duo tibi nō sunt cordi/nō mordē: sed illud est qđ intātū te male bz z furere facit: qz te ptempit. Noli hāc rē pessimā facere: sed q̄rere glām dñi det tui: p hac zelato z salute aie tue z primi: sic facz viues. Porro summo p̄re etiā caueto ne primo zuitiū iferas: nō pures qz puū sit pctm̄: plu r̄mū nocet. Et qđ inq̄s nocere: Cor eius cui dicit zuitiū/multū vulne rat flagelli plaga (ait Sap.) lūozē facit (anmal/blaw tulsch) Plaga at̄ lingui p̄minuit ossa. Eccl̄. xx. viij. Inde bt̄us Hiero. Sicut homo cas uet ne pcutiat aliquē cū baculo: sic cauere debet ne pcutiat cum zuitio. Paruum tibi forsitan h̄ videt: audi quod seq̄t. Charitatem seu amicitia destruit/etiā vsqz adeo q̄ vit poterit repari. Mittens lapides in volatilia deijcet ea: sic q̄ zuitiat amico/dissipat amicitia. Eccl̄. xxiij. **Q** Et ibidē. Ad amicū est p̄cordatio/excepto zuitio/improperio z sup̄bia/z mysterij reuelatōe z plaga dolosa. Homo assuet⁹ huic pctō vit corrigi. Eccl̄. xxiij. Homo assuetus v̄ba improperij omnibz diebz suis nō crudiet. Nemo hāc ab eis auferet p̄suetudinē/prer mortem. Qui zuitia dicūt/frequēter zuitia audiūt. In Sap. Qui p̄git dicere que vult/audiet q̄ nō vult. Prou. xij. Impius p̄fundit z p̄fundet. Et eius dem. xx. vj. Qui voluit lapidē reuertet ad eū: z cadit in foueā quā fecit. Quēadmodū Perillo accidisse legit apud Galerij: ii. de crudelitate: q̄ thauz encum quē p̄ puniendis malefactoribz excogitauit/a Phalaride tyrāno coact⁹ fuit intrare. Et Aman in patibulo qđ Nardocheo crexerat/legit fuisse suspēsus. Est tādē dicere zuitiū homini signū impietatis z magne p̄cursitatis. Plane ex abūdātia cordis os loq̄t. Qui osum itaqz cor est/vñ frequēter zuitiū erit. Et in vitate rustic⁹ est/q̄ rusticitatē libēter d̄t. Porro aut zuitiū est de malo p̄ne: z tūc dicēdo op̄ probiū hoi/exprobras e⁹ creatori: qz oē malū p̄ne a deo est. Aut ē de malo culperūc audi qđ ait Eccl̄us. viij. Ne despicias hoīem auertētē a se pctō/neqz iniurieris ei: mēto qm̄ oēs in corruptōe sumus. Dec̄ ex summa Lugdu. de zuitio.

Dñica xvij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Evangelium.

R Eragesimanona turba stultoz est improuidoz (vnfürsichtig narrē/lieberlich oder versum narrē) in tpalibz. Glidē bec turba p̄ oia silis ei q̄ sup̄ap̄osita est. l. vij. Sed multū differt bec ab illa/sicut patebit intueti: tu vtrāqz suo tpe cū vacauerit cōsidera/vr abinucē secernas. Breuiter fatui de q̄bz in p̄ntiaz tractabi tur/sunt hi q̄ de futuris quoad tpalia nō faciūt sibi debitā p̄uisionem (lond vōgelin forge) Sicut em̄ qđā sunt q̄ excedūt in sollicitudine tpa liū/sicut dictū est in turba tertia: sic qđā sunt deficiētū in sollicitudine